

ALLIANCE NUMISMATIQUE EUROPÉENNE

EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

PUBLICATION MENSUELLE
FONDATEURS — STICHTERS

RENÉ DE MARTELAERE

ANTOINE VANDEN BRANDE

314, avenue Gifschotel, BORGERHOUT-ANVERS (Belgique) Tél. 39.17.51

Janvier 1955

— 1 —

Januari 1955

REGARDS SUR 1954

L'année 1954 s'est signalée principalement par une recrudescence d'adhésions de l'Afrique du Nord. Sous l'impulsion de Monsieur Richard-Brung, plus d'une trentaine de collectionneurs algériens et marocains se sont affiliés à notre groupement.

Dans les autres secteurs, les adhésions sont plus calmes. Nous y maintenons nos positions mais sans cependant les renforcer de beaucoup. En effet, il faut toujours tenir compte du déchet que connaît toute association. Certaines personnes s'affilient une année mais démissionnent l'année suivante. Tenant compte de ces diverses fluctuations, nous portons enfin le nombre de nos membres à 400.

Cette progression régulière est due en grande partie à l'activité de nos sections locales qui sont pour nous le meilleur moyen de propagande.

Parmi ces sections, signalons en 1954, la naissance des sections de Bruges et de Courtrai, dirigées respectivement par Messieurs Van Haecke et Denys, ainsi que par Messieurs Maes, Wittouck et Nuyttens.

Les sections d'Alger, Anvers, Charleroi, Gand, Bordeaux et Ostende voient leur activité se maintenir avec succès.

Seule la section de Bruxelles connut un moment bien difficile. La mort de Monsieur Van den Brande, éminente figure et animateur principal de la section bruxelloise, contraignit cette dernière à l'inactivité durant de nombreux mois. En novembre dernier, notre bibliothécaire Monsieur Van Roosbroeck voulut bien prendre sur lui de convoquer en une séance, extraordinaire, les membres bruxellois. Au cours de cette séance, il fut décidé de relancer la section bruxelloise. Il est à espérer que tous les fidèles voudront bien concourir au succès de ces séances en y apportant leur concours.

En 1955, nous fêterons le 5ème anniversaire de notre groupement. A cet effet, il a été décidé de tenir notre Assemblée annuelle à Anvers et de lui donner un caractère plus solennel. C'est ainsi que, en accord avec les autorités communales et en collaboration avec le célèbre musée « La Maison des Bouchers », nous tiendrons à Anvers une grande exposition numismatique dont l'inauguration aura lieu le jour de l'Assemblée générale.

Dès que nos plans seront totalement au point, nous ne manquerons pas de faire connaître par l'entremise du bulletin la date exacte et tous autres renseignements.

Pour terminer, un mot encore. L'année dernière, j'insistais pour que tous ceux dont les moyens le permettent, s'inscrivent comme membres protecteurs. Nombre de membres ont répondu à cet appel. Que cette année, leur nombre soit plus grand encore ! Nous aimerions vivement pouvoir lancer dans le courant de 1955, quatre ou cinq numéros de 12 pages. Mais ceci n'est possible que si notre trésorerie le permet.

RENÉ DE MARTELAERE.

COTISATIONS POUR 1955

DEVENEZ MEMBRE PROTECTEUR ET
SOUTENEZ AINSI NOTRE ACTION

Membres belges : Membre Protecteur : frs 125,- ; Membre : frs 60,- à virer au CCP 55.43.31 de R. de MARTELAERE, 314, avenue Gitschotel à ANVERS.

Membre français : Membre Protecteur : frs 1000,- ; Membre : frs 500,- à virer au CCP PARIS 23.18.10 de M. Serge Boutin, 7, rue des Petits Champs, PARIS I.

Membres nord-africains : Membre Protecteur : frs 1000 ; Membre : frs 500 à virer au CCP 22.71 ALGER de M. Michel NOUVEL, 202, rue de Lyon, ALGER.

Membres d'autres pays : Même cotisation que les membres belges. A verser sous forme de mandat poste, établi au nom de R. de MARTELAERE. La cotisation peut également être envoyée, par lettre recommandée, sous forme de billets de banque locaux, à R. de MARTELAERE, 314, avenue Gitschotel, Borgerhout-Anvers (Belgique).

MEDAILLES IMPERIALES ROMAINES

(Suite)

<i>CONSERVATOR AFRICAE SVAE</i> Sauveur de son Afrique.	<i>MAXIMIEN HERCULE</i> 1 Follis N° 65 40 F.
	1 Follis N° 66 60 F.
	<i>MAXENCE</i> 1 Follis N° 46 10 F.
	1 Follis N° 47 25 F.
	<i>CONSTANTIN 1er</i> 1 Follis N° 71 40 F.
<i>COS. IIII</i> (L'Afrique couchée aux pieds de l'Empereur) <i>CONSVL QVARTVM</i> Consul pour la quatrième fois.	<i>ANTONIN</i> 2 Médaillons N° 323, 324 400 F.
<i>COS. VI</i> (L'Afrique couchée aux pieds de l'Empereur, derrière, une Victoire). <i>CONSVL SEXTVM</i> Consul pour la sixième fois.	<i>COMMODOE</i> 1 Médaillon N° 69 400 F.
<i>F. ADVENT AVGG. NN.</i> (L'Afrique debout). <i>FELIX ADVENT AVGVSTORVM DVORVM NOSTRVM</i> Heureuse arrivée de nos deux Augustes.	<i>DIOCLETIEN</i> 1 Argenteus N° 64 30 F.
	<i>MAXIMIEN HERCULE</i> 1 Argenteus N° 92 20 F.
	<i>CONSTANCE CHLORE</i> 1 Argenteus N° 33 20 F.
	<i>GALERE MAXIMIEN</i> 1 Argenteus N° 26 20 F.

<i>FEL. ADVENT AVGG. NN.</i> (Comme ci-dessus).	<i>DIOCLETIEN</i> 1 Argenteus N° 65 ?
	<i>MAXIMIEN HERCULE</i> 1 Argenteus N° 91 20 F.
	<i>CONSTANCE CHLORE</i> 1 Argenteus N° 34 20 F.
	<i>GALERE MAXIMIEN</i> 1 Argenteus N° 27 20 F.
<i>FELIX ADVENT AVGG. NN.</i> (Comme ci-dessus)	<i>DIOCLETIEN</i> 1 Aureus N° 66 400 F.
	1 Follis N° 67 7 F.
	1 Follis N° 68 ?
	<i>MAXIMIEN HERCULE</i> 1 Follis N° 106 1 F.
	<i>CONSTANCE CHLORE</i> 2 Follis N° 35, 36 1 F.
	<i>GALERE MAXIMIEN</i> 1 Follis N° 28 1 F.
<i>LEG. III LIB. AVG.</i> (Buste de l'Afrique au droit) <i>LEGIONI TERTIA LIBERATRIX AVGVSTAE</i>	<i>CLODIUS MACER</i> 3 Deniers N° 3, 6, 7 300 F.
<i>LEG. III LIB. AVG.</i> (Tête de lion au droit) (Comme ci-dessus)	<i>CLODIUS MACER</i> 1 Denier N° 5 300 F.
<i>MACRIANA LIB. LEG. I</i> (Buste de l'Afrique au droit)	<i>CLODIUS MACER</i> 1 Denier N° 8 300 F.
<i>P. M. TR. P. XV COS. III P. P.</i> (l'Afrique debout) <i>PONTIFEX MAXIMVS - TRIBVNITIAE POTESTATIS QVINTVS DECIMVS - CONSVL TERTIVM - PATER PATRIAE.</i>	<i>SEPTIME SEVERE</i> 1 Denier N° 493 3 F.
	1 As. N° 494 ?
Le très grand Pontife, investi de la puissance tribunitienne pour la 15ème fois, Consul pour la 3ème fois - Père de la Patrie.	

TERUGBLIK OP 1954

<i>P. M. TR. P. XVIII IMP. COS. III P.P.</i> (Caracalla et l'Afrique) PONTIFEX MAXIMVS - TRIBVNITIAE POTESTATIS DVODEVICESIMVS - IMPERATOR TERTIVM - CONSVL TERTIVM PATER PATRIAE. Le très grand Pontife, investi de la puissance tribunitienne pour la 18ème fois - Général et Consul pour la 3ème fois. Père de la Patrie.	CARACALLA 1 G.B. N° 334 20 F.
PROPR. AFRICAE PROPRÆTOR AFRICAE Propréteur en Afrique (au lieu de Proconsul)	CLODIVS MACER 1 Denier N° 12 1500 F.
PROPRÆ AFRICAE (Comme ci-dessus)	CLODIVS MACER 1 Denier N° 13 1500 F.
PROVIDENTIAE AVG. (Hercule et l'Afrique debout) PROVIDENTIAE AVGVSTVS L'Empereur envoyé par la Providence.	COMMUNE 1 Aureus N° 642 300 F. 1 Denier N° 643 20 F. 1 G.B. N° 644 C.
RESTITVTORI AFRICAE Au restituteur de l'Afrique.	ADRIEN 2 Aurei N° 1221, 1222 80 F. 1 Aureus N° 1231 150 F. 3 Deniers N° 1223, 1229, 1230 5 F. 3 G.B. N° 1224, 1226, 1228 20 F. 1 G.B. N° 1232 30 F. 2 M.B. N° 1225, 1227 8 F.
2° CARTHAGO	
CONSERVATORES KART. SVAE CONSERVATORES KARTHAGO SVAE Sauveurs de leur Carthage	MAXIMIEN HERCULE 1 Follis N° 74 15 F. MAXENCE 1 Follis N° 50 3 F. CONSTANTIN 1 ^{er} 1 Follis N° 73 6 F.
CONSERVATOR KART. SVAE XCVI CONSERVATOR KARTHAGO SVAE Sauveur de son Carthage - 96	CONSTANTIN 1 ^{er} 1 denier N° 72 100 F.
FELIX CARTHAGO Heureuse Carthage	MAXIMIEN HERCULE 1 Aureus N° 107 ?

A suivre.

M. PHILIBERT.

Het jaar 1954 werd vooral gekenmerkt door de belangrijke groei van ons ledental in Noord-Afrika. Door de ijverige medewerking van de Heer RICHARD-BRUNG traden meer dan 30 verzamelaars uit Algerië en Marokko tot ons Genootschap toe.

Elders konden wij zulke grote ledenwerving niet vaststellen. In het algemeen behouden wij zowat overal onze stellingen. Rekening houdend met het normale verschijnsel van ontslagnemende leden, zijn wij er toch ingelukt ons ledental tot 400 op te voeren tegenover 360 bij het begin van het jaar.

In Januari werd de Afdeling Brugge opgericht door de actieve samenwerking van de Heren Jan VAN HAËCKE en Philip DENYS. In Maart sloegen ook de vrienden uit Zuid-West-Vlaanderen de hand aan de ploeg en werd aldaar door de Heren MAES, WITTOUCK en NUIJTENS een nieuwe afdeling in het leven geroepen met als centrum der vergaderingen de stad Kortrijk. Beide lokale secties voerden tal van nieuwe leden toe, waaruit duidelijk blijkt dat de plaatselijke activiteit wel het beste propagandamiddel voor onze vereniging is.

Intussen werd te Antwerpen, Gent, Oostende en Bordeaux het werk met volharding voortgezet en bleven deze afdelingen met groot succes voordrachten en ruilzittingen inrichten.

Alleen te Brussel waar met de bezielde figuur van de Heer VAN DEN BRANDE ook de gangmaker van deze afdeling verdween, lag de activiteit gedurende enkele maanden stil. In November werd tot de leden van de hoofdstad een oproep gericht om opnieuw van wal te steken en werd de Heer VAN ROOSBROECK bereid gevonden om als secretaris te willen fungeren. Wij dringen bij onze leden uit het Brusselse aan om met hem samen te werken om zijn inspanning in 1955 tot een succes te maken.

In 1955 zal ons Genootschap zijn 5-jarig bestaan kunnen vieren. Bij deze gelegenheid zullen wij het nodige doen om aan onze jaarlijkse statutaire algemene vergadering een meer plechtig karakter te verlenen. Plannen bestaan om deze bijeenkomst bij uitzondering te Antwerpen te laten plaats grijpen. Alsdan zal er door de plaatselijke afdeling met de steun van het gemeentebestuur en in samenwerking met de Oudheidkundige Musea der Stad een grote numismatische tentoonstelling georganiseerd worden, waarvan de plechtige opening op de dag der algemene feestelijke vergadering zou gebeuren.

Zo gauw onze plannen een meer definitieve vorm zullen gekregen hebben en we de juiste data kunnen vastleggen, zullen we over dit alles nog nadere inlichtingen bekend maken.

Om te eindigen dringen wij bij onze leden nogmaals aan om zich in de mate van het mogelijke als steunend lid voor 1955 op te geven. Verleden jaar kende dergelijke oproep reeds een gunstig gevolg. Wij hopen dat het aantal van onze steunende leden nog groter worden zal. Gaarne zouden wij in de loop van 1955 vier of vijf nummers van ons maandblad op 12 bladzijden laten verschijnen. Materieel wordt dit enkel mogelijk wanneer wij daartoe over de nodige geldmiddelen zullen kunnen beschikken.

Ten slotte danken wij langs deze weg de regelmatige en occasionele medewerkers aan het maandblad voor hun gewaardeerde hulp en wensen wij aan al onze leden een gelukkig en voorspoedig 1955 toe.

RENÉ DE MARTELAERE / Joris MERTENS.

« Verzamelen getuigt van liefde voor de dingen, hetzij dat zij van weinig waarde, hetzij dat zij kostbaar zijn ».

NAPOLEON.

BIJDRAGEN VOOR 1955

BELGIE : Beschermend lid : Fr. 125,- ; Fr. 60,- te storten op P.C.R. 55.43.31 van René de MARTELAERE, Gitschotellei, 314, BORGERHOUT.

NEDERLAND : Beschermend lid : Fl. 11,- ; Lid : Fl. 5.50 te storten op Postgiro 29.73.61 van de heer J. SCHULMAN, Keizersgracht 448 te AMSTERDAM (met vermelding : Voor Europees Genootschap voor Munt-en Penningkunde).

ANDERE LANDEN : Beschermend lid : B.F. 150,- ; Lid : B.F. 75,- te storten per mandaat of check op naam van René de MARTELAERE, Gitschotellei 314, BORGERHOUT (België). In geen geval mag het mandaat of de check op naam van het Genootschap uitgeschreven worden.

LET WEL : Wilt ge het maandblad regelmatig blijven ontvangen, stort dan onverwijld uw bijdrage !

AN DIE DEUTSCHEN MITGLIEDER

Wir bitten unsere Mitglieder in Deutschland der Jahresbeitrag 1955 in Höhe von DM. 6,- (Förderndes Mitglied : DM. 12,-) auf das Post-schekkonto Köln Nr 60991 von Herrn Heinrich Pilartz, Klingelpütz 16, Köln a/Rhein, zu überweisen.

HET NOODGELD VAN IZEGEM

(Vervolg 1)

Type H : 50 Centiemen, Gelijk aan type F, rode druk vervangen door groen en 1917 door 1919, terwijl ook een nieuw lettertype is gebruikt voor volgende tekst : Provincie West-Vlaanderen/Uitbetaalbaar door de gemeentekas/De namakers zullen streng gestraft worden. Ook nog nieuwe versieringen om het nummer.

Keerzijde toont zelfde tekst als type F, doch 1 Januari 1918 is door 1 Juli 1919 vervangen, tevens andere schikking voor de tekst, in andere lettertype en het zegel der stad in zwarte druk.

Type I : 50 Centiemen. Volkomen gelijk aan type H, maar overdrukt met een gele streep van anderhalve centimeter dikte, lopende van de linkerbovenhoek naar de rechteronderhoek.

Keerzijde gelijk aan type H, maar nu in blauwe druk en 1 Juli 1919 gewijzigd in 31 December 1919.

Type J : 50 Centiemen. Geheel overeenstemmend met type I, doch de de dwarsstreep is in groene kleur gedrukt.

Type K : 50 Centiemen. Op groene fond met wit kader, die twee rode lijnen bevat is in beide bovenhoeken het stedelijk wapen te zien en volgende tekst : Provincie West-Vlaanderen/Stad Iseghem /0,50 Ct. Vijftig Centiemen 0,50 Ct./Betaalbaar na den oorlog/De Secretaris, A. Werbrouck/De Burgemeester, Eug. Carpentier. - Rode en zwarte druk.

Keerzijde in zwarte druk : Bericht. Deze kasbon is enkel van weerde binnen het grondgebied der stad Iseghem en moet door de bevolking aanvaard worden. De Burgemeester, Eug. Carpentier. Iseghem Druk. J. De Busschere-Bonte en het zegel der stad. Formaat 8 x 4,5 cm.

Type L : 50 Centiemen. Geheel gelijkvormig aan type K, doch met weglating van het wit en rook kader, terwijl de fondkleur ook van een veel bleker groen is, met witte vakjes.

Type M : 50 Centiemen. Verschenen bij Aloïs Strobbe in éénzijdige druk, groot 12,5 x 8,5 cm. Een groen motieven ornamentenkader omsluit de tekst : Stad Izegem. Wet van 4 August 1914, Goed voor 50 Centiemen, Namens het gemeentebestuur, De Burgemeester Eug. Carpentier ; - met stedelijk wapen en serienummer.

Type N : Gelijkvormig aan type M, maar met weglating van : Wet van 4 Augusti 1914. Met rode opdruk van anderhalve centimeter hoogte « 0,50 ». Formaat 12 x 7 cm. Komt ook van de persen A. Strobbe.

Hiermede eindigt de beschrijving van het eigenlijke noodgeld der stad Izegem. Van het biljet van 10 Centiemen door Dr. Keller in zijn catalogus beschreven onder letter G, kon alhier niet het minste spoor gevonden worden.

(vervolgt)

Marcel NUIJTENS.

NIEUWS UIT DE AFDELINGEN

ANTWERPEN.

Op Zaterdag, 13 November, hield de Afdeling Antwerpen haar maandelijks bijeenkomst. Bij het begin der zitting werd door de Heer MERTENS een warme hulde gebracht aan de Heer Willy HERSSENS, Algemeen Voorzitter van het Genootschap, bij gelegenheid van zijn opname als Buitengewoon Lid in het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde, een onderscheiding die zeker verdiend is en waarvan de eer ook wel wat op onze vereniging afstraalt.

Daarna werd het woord verleend aan de Heer F. BAILLION, Adjunct-Conservator van het Penningkabinet te Brussel. Deze eminente spreker handelde op boeiende wijze en met grote kennis van zaken over de Nederlandse gegraveerde penningen. Na er op gewezen te hebben, dat penningen op vier verschillende wijzen kunnen vervaardigd worden, nl. door gieten, door het slaan met behulp van stempels, door het graveren en ook nog door het samenvoegen van twee éénzijdige plaquetten. De eerste twee van deze technieken werden universeel toegepast, terwijl het gebruik van de laatste twee haast uitsluitend tot Nederland beperkt gebleven is.

De meeste dezer penningen werden aangemaakt om zuiver familiële gebeurtenissen te gedenken of eenvoudig als portret. Een gegraveerde penning is wegens de directe uitvoering steeds een unikum en uit de aard der zaak zeer zeldzaam. Ons Koninklijk Penningkabinet bezit in dit genre slechts één enkel exemplaar en wel van de hand van Simon van de Passe, die in het begin van de XVIIe eeuw bedrijvig was en wel voornamelijk in Engeland. Na achtereenvolgens verschillende medailleurs te hebben besproken, die zich in deze tak van de numismatiek bijzonder hebben onderscheiden als bv. Goltzius, Bus, Van den Abeele, Muller, Van de Passe e.a., toonde de Heer BAILLION enkele mooie exemplaren vervaardigd volgens de vierde werkwijze, door samenvoeging dus van twee uniface plaquetten.

Het zeer hartelijk applaus aan het einde van zijn spreekbeurt, bewees de Heer BAILLION hoezeer zijn betoog in de smaak der aanwezigen gevallen was. Als gewoonlijk volgde dan nog een zeer drukke ruilzitting.

BRUGGE.

Op Zondag, 31 October, hield de Afdeling Brugge haar tweede vergadering van het seizoen 1954-1955. Er waren een tiental aanwezigen en vijf leden hadden zich laten verontschuldigen.

Vooreerst sprak de Heer J. VANHAECKE over de munten die te Brugge geslagen werden onder de regering van Maria-Theresia. De aanwezigen toonden natuurlijk veel belangstelling voor deze muntslagen uit hun eigen stad, die hun ook door de spreker voorgelegd werden.

Daarna stelde de Heer J. VANHAECKE ook nog een kleine verzameling eigenaardig Duits noodgeld voor, vervaardigd uit papier, karton, zijde, fluweel, leder en hout.

Alle aanwezigen drukten over deze vergadering hun grote tevredenheid uit. Er werd nog gemoedelijk nagepraat en geruild.

De maandelijksse bijeenkomst van Zondag 28 November werd ook talrijk bijgewoond. Na de gebruikelijke inleiding, waarbij door de secretaris allerlei numismatisch nieuws meegedeeld werd, sprak de Heer J. VANDERMEER over de munten van België geslagen tijdens de regering van Albert I en Leopold III. Op dezelfde duidelijke en degelijke manier als hij het op een vorige vergadering reeds deed voor Leopold I en Leopold II, besprak hij en toonde hij de munten van deze twee vorsten. Bij het einde viel hem een hartelijk applaus ten deel.

Nadien toonde de Heer Alb. DIEPERINCK nog enkele belangwekkende munten uit zijn verzameling. De gebruikelijke ruilzitting en een gezellig babbeltje besloten deze aangename bijeenkomst.

ZUID-WEST-VLAANDEREN.

Op 21 November waren van deze afdeling volgende leden op de bijeenkomst aanwezig : Mevrouwen Frère en Vangroenweghe en de Heren Balcaen, Maes, Masset, Vanderper, Vandenberghe, Vanthuyne, Witlouw en Nuijltens. De afdeling Brugge was vertegenwoordigd door de Heren Beernaert, Callewaert, Denys, Simoen en Vanhaecke. Hun aanwezigheid werd zeer geprezen en zulkdanig contact tussen de afdelingen kan enkel goede vruchten dragen.

Het onderwerp van deze dag was « De Munten te Brugge geslagen onder de regering van Maria-Theresia » waarover de Heer DENYS aan de hand van tal van munten een leerzame uiteenzetting gaf.

Een drukke ruilbeurs, waarbij menig stuk van eigenaar wisselde, besloot deze welgelukte vergadering.

ERRATUM

ADRESWIJZIGING J. MERTENS

De leden worden verzocht er nota van te willen nemen dat het juiste adres van de adjunct-secretaris als volgt luidt :
Joris MERTENS, Boomsesteenweg 255/21, Antwerpen

HET HOEKJE DER ZOEKERS

Vraag van de Heer Ph. DENYS (Veldmaarschalk Fochstraat 43, Brugge).

Wie kan mij een foto of schets met de nodige inlichtingen van avers en revers bezorgen van de munt beschreven in de catalogus van de Heer Herssens onder Nr 80 en 90 A : 40 Fr. Exposition des chemins de fer 1934 (zilver), Frans en Vlaams ?

VOOR ONZE BIBLIOTHEEK

Van Dr. A. KELLER ontvingen wij als present-exemplaar voor onze bibliotheek weerom zijn laatst verschenen catalogus « DAS NOTGELD DER INFLATION 1922 » (zie bespreking in het maandblad van November op blz. 99). Wij danken hem zeer hartelijk om zijn voortdurende vrijgevigheid.